

Zie, een maagd zal zwanger worden

Marjanne Hendriksen

Ik doe het niet! Echt niet, ik ga niet meer naar haar toe! Hoe heeft Emma dít kunnen doen? Mij, juist mij, een boekje geven over een maagd die zwanger wordt!

Eerst was ik blij toen ze me gisteren het leesboekje gaf. Ik had het met beide handen aangepakt, vol respect voor Emma. Wat had ik me trots gevoeld toen ze tegen me zei: ‘Maria, je hebt geweldig je best gedaan. Knap dat je zo snel alle letters al kent. Nu krijg je je eerste leesboek.’

Vol vreugde had ik de andere vrouwen op de rieten mat vrijmoedig aangekeken. Ze hadden voor mij geklapt. Tisa, mijn nicht, had zelfs instemmend haar hoge, schelle jodelgeluid laten horen.

De voorkant van het boekje had niets verraden van wat ik vanmorgen ontdekt had. Ik had de afbeelding slechts vluchtig bekeken, was meer geïnteresseerd in de titel. Langzaam had ik de woorden kunnen ontcijferen: ‘Het ... leven ... van ... Maria’. Ik had verrast mijn eigen naam gelezen!

Ik vond Emma trouwens geweldig. Elke week liep ik met plezier het droge zandpaadje af en wiebelde voorzichtig over de smalle boomstammetjes, die in de nog steeds niet uitgedroogde rivierbedding lagen. Het scheelde mij niks wanneer de hete zon zweetdruppels op mijn voorhoofd liet paretlen. Al een half jaar lang genoot ik van elke leesles die Emma ons gaf.

En zo was ik gisteren zingend thuisgekomen. Ik was de eerste van alle vrouwen die nu een leesboek had. En dat terwijl ik nooit naar school was geweest. Tisa was vroeger wel naar school geweest; drie jaar lang. Toch zat zij ook op de leesgroep. Nu kon ik dus beter lezen dan zij. Dat deed me goed. Tisa gaf me altijd het gevoel dat zij alles beter wist dan ik. Zij was immers naar school geweest ...

Het liefst was ik thuis gelijk gaan lezen. Maar de zon had als een grote, rode bol net boven de bomen gehangen. Ik had nauwelijks tijd gehad om nog bij daglicht maïsmeeppap te koken. Na de maaltijd was ik al snel mijn lemen hut binnengegaan, had kleine Amosi uit de draagdoek van mijn rug gehaald en op de mat gelegd. Zelf was ik er gelijk maar naast gaan liggen. Ik had nog wel een poosje wakker gelegen. Dat kwam vast van dat opwindende gevoel, diep in mij.

Nu is er weinig meer over van dat blijde gevoel van gisteren. Terwijl ik met ferme slagen de houten stamper in de pot met maïskorrels op en neer laat ploffen, dreunt het in mijn hoofd: Ik ga nooit, ik ga nóóit, ik ga nóóit meer!

Als er in de pot geen hele korrel meer over is, pak ik mijn zeef. Ik laat de inhoud van de pot in de zeef glij-

den, boven een emaillen schaal. Met korte, driftige rukken beweeg ik de zeef heen en weer. Uiteindelijk heb ik weer een voorraadjie zuiverwit maïsmeel. Ik breng de schaal met meel in de hut, leg er een doek overheen en hoop dat dit keer de mieren mijn voorraad met rust zullen laten.

Amosi beweegt in de draagdoek op mijn rug. Hij wordt wakker en begint te jammeren. In het halfduister van de hut tast ik naar de mat, rol hem op, neem hem mee en loop naar de mangoboom op mijn erf. In de schaduw is het goed toeven. Ik rol de mat uit en laat me op de grond zakken. Ondertussen is het gejammer van Amosi overgegaan in flink huilen. Ik til mijn linkerarm op en schuif het ventje met doek en al naar voren, maak de knoop op mijn rechterschouder los en haal een borst omhoog uit de halsopening van mijn door de zon verschoten shirt. Amosi hapt gretig toe en is tevreden.

Terwijl ik rustig zit, gaan mijn gedachten als vanzelf terug naar een paar uur geleden. In alle vroegte had ik hier ook al onder de boom gezeten, op een lege jerry-can. De zon was nog maar net aan zijn klim naar grote hoogte begonnen. Ik las mijn boek. Het kostte me nog best moeite om de letters aan elkaar te plakken en zo de woorden te verklanken. Maar ik wilde het kunnen! Stug was ik doorgedaan.

Het was een bijzonder verhaal. Het ging over een jonge vrouw. Maria heette ze inderdaad, net als ik. En over een engel, die bij haar op bezoek kwam. Ik moest er niet aan denken dat mij zoiets zou overkomen. Wat zou ik schrikken!

Geschrokken was ik evengoed toen het tot me door-

drong wat ik las: ‘Zie, een maagd zal zwanger worden ...’ Onthutst had ik het boekje in mijn handen gehouden. Het kon toch niet zo zijn dat dit boekje écht over mij ging? Ik had nooit een engel gezien.

Diep weggestopte gevoelens hadden mij overspoeld. Oude wonden waren opengereten. Ik had het boekje dichtgeslagen en in mijn hut verstopt. Ik kon absoluut niet meer verder lezen, wilde het ook niet. Vergeten moest ik alles; net doen alsof het niet gebeurd was!

Ik besloot nooit meer naar Emma te gaan. Had een van de vrouwen in ons dorp ons niet gewaarschuwd? Toen het nieuws zich verspreid had over Emma’s leeslessen had ik Tisa’s moeder horen mompelen: ‘Als dat maar geen narigheid brengt, zo’n vreemde blanke vrouw ...’

Amosi is in slaap gevallen. Ik neem hem voorzichtig in mijn armen. Aandachtig bekijk ik zijn donkere gezichtje, aai zijn zwarte kroeshaartjes. Tranen dringen achter mijn ogen. Het doet zo’n pijn vanbinnen. In een waas zie ik dat mijn zoontje op zijn vader lijkt. Zou hij hem ooit leren kennen?

Zijn vader was kort na de geboorte van Amosi naar de hoofdstad vertrokken. Dáár zou hij werk vinden. Dáár zou hij geld verdienen. Hij zou terugkomen. Dan zou het leven goed voor ons worden. Ach, hoe lang is hij nu al weg? Ik heb al die maanden niets van hem gehoord. Ik vraag me weleens vertwijfeld af of hij ooit zal terugkomen. Misschien heeft hij ondertussen allang een andere vrouw. Ik zou niet de eerste zijn die zoiets overkwam.

Met een resoluut gebaar veeg ik de tranen uit mijn ogen, sta op en buig voorover. Ik slinger Amosi aan een arm-

pje op mijn rug en wind de draagdoek stevig om ons beiden heen. Even voel ik Amosi bewegen. Dan zakt zijn warme bolletje tegen mijn schouderblad. Hij slaapt alweer.

En ik? Ik zal hard aan het werk gaan. Dan vergeet ik alles het snelst.

Ik loop naar mijn hut, buk net voldoende om het grasdak niet te raken, duw de krakende, houten deur open en ga naar binnen. Ik pak de grote, gele, plastic jerrycan; eerst maar eens water halen.

Gelukkig is de put vlakbij. Ik hoef alleen maar achter de hut van Tisa en haar man langs. Van harte hoop ik dat zij niet met haar korte strobezempje het erf aan het vegen is. Ik heb nu absoluut geen zin in een praatje.

Voorzichtig loop ik achter Tisa's hut langs. Ik zie haar nergens. Dat is mooi. Stel dat ze zou vragen of ik al in het boekje gelezen heb ...

Bij de put is het rustig. Een paar peuters spelen in het gemorste modderwater. Hun moeders zijn waarschijnlijk alweer thuis. Ik ben ook later dan gewoonlijk. Dat komt me nu goed uit. Ik draai aan de zwengel in de houten stellage boven de put. De zinken emmer zakt naar beneden. Gedachteloos kijk ik hoe het rafelige, groene touw zich afrolt, hoor de emmer in de diepte plonzen en haal hem even later weer omhoog. Ik trek de zware emmer op de rand van de put en giet het water over in de jerrycan. Even later loop ik met de gevulde jerrycan op mijn hoofd terug. Af en toe klotst er een beetje water uit de opening. Een dop heb ik al lang niet meer.

Thuis verdeel ik het water. Een flinke hoeveelheid verdwijnt in de grote, zwarte kleipot in de donkerste hoek van de hut. Daarmee heb ik voorlopig weer genoeg

koel drinkwater. Daarna vul ik de zinken wasgoedteil die buiten op mij wacht. Het water kan in de zon mooi opwarmen. Het laatste water schenk ik in de hoge, blauwe, plastic bak waarin vuile, emailen schaaltes, een paar lepels en een mok sinds gisteravond in een bodempje water liggen te weken. Vliegen zwermen weg als ik het water in de bak laat gutsen.

Nu is het middag. Mijn wasgoed hangt te drogen in de struiken. Loom lig ik op de mat onder de mangoboom. Amosi ligt naast mij te kraaien. Ik besteed er nauwelijks aandacht aan. ‘Zie, een maagd zal zwanger worden ...’ Ruim vier jaar is het nu geleden dat ik voor het eerst zwanger werd. Het is mijn grote geheim. Met niemand heb ik het ooit gedeeld. Ik heb het diep weggestopt op de bodem van mijn hart. Maar nu blijkt dat het niet vanzelf is weggegaan. Het ligt er nog steeds. Ik wil dit niet. Ik wil er niet aan denken. Maar het lukt me niet om mijn gedachten stop te zetten.

Ik zie mezelf nog zitten als 16-jarig meisje. Verwachtingsvol had ik uitgekeken naar het moment dat ik vrouw zou worden. Ik weet nog hoe ik me voelde toen het moment daar was dat mijn moeder een oudere vrouw had uitgekozen om mij te onderwijzen. Ik was lichtelijk gespannen, maar ook opgetogen. Het moment was aangebroken dat ik een aantal weken alleen in een hut zou verblijven. Overdag zouden vrouwen uit de familie en uit het dorp mij onder leiding van mijn persoonlijke lerares onderwijzen. ’s Nachts zou ik voor het eerst alleen in een hut zijn. Als ik alle lessen geleerd had, zouden de vrouwen me in hun midden opnemen als volwassen vrouw. Ze zouden me met zang en dans

uit de hut geleiden, terwijl een doek mijn hoofd zou bedekken. Ze zouden me geschenken geven. Zo had ik het van jongs af aan zien gebeuren met andere meisjes in ons dorp.

Als ik toen geweten had wat ik allemaal zou meemaken, zou ik vast niet zo gewillig de hut ingegaan zijn. Ik was niet het makkelijkste meisje, volgens mijn moeder. Ze heeft flink geld betaald om mij door mijn lerares gewillig te laten maken. Ik heb het geweten ...

Eerst viel het allemaal nog wel mee. Ik leerde hoe ik mijn ouders en anderen van dezelfde generatie moest eren. Voortaan zou ik moeten zwijgen. Alleen als mij door iemand geld werd geboden was ik vrij om deze persoon aan te spreken. Ik leerde hoe ik voor mezelf moest zorgen. Ik leerde alles over het huishouden.

Toch voelde ik me niet prettig bij het feit dat ik slechts gekleed in een onderrok te midden van al die vrouwen mijn lessen moest aanhoren. Ik voelde me bekeken. Op zich was het daarom prettig dat van mij verlangd werd om gedwee naar de grond te kijken en zo respect te tonen.

Toen volgden de lessen over hoe ik met mijn toekomstige echtgenoot zou moeten omgaan. Het verbaasde mij niet dat ik hem zijn eten altijd geknield zou moeten aanbieden. Zo had ik het immers mijn moeder ook dagelijks zien doen. Nieuw voor mij was wel wat ik leerde over hoe ik hem tevreden moest houden. Verleidelijke dansen werden onder luid tromgeroffel voorgedaan. Daarna moest ik het nadoen. Ook andere handelingen moest ik ondergaan en zelf uitvoeren. De vrouwen hadden grote schik. Ik niet.

In een van die eenzame nachten was het gebeurd. Ik lag op mijn mat te luisteren naar het doffe tromgeroffel in het dorp. Het moest volle maan zijn. Licht kierde door het grasdak. Plotseling was de deur opengezwaaid. Nee, het was niet mijn lerares. De contouren van een man werden zichtbaar. Ik schrok enorm. Maar hij deed of het heel gewoon was. Zijn stem was als de stem van mijn neef. En ondanks de waarschuwingen die ik de achterliggende dagen gehoord had, om mij vooral niet in te laten met mannen, bracht ik het geleerde in praktijk.

Vanaf toen werd alles anders. Het werd bekend dat ik nachtelijk bezoek had gehad. Mijn persoonlijke lerares kreeg de volledige instemming van mijn moeder om mij een lesje te leren.

Nu ik eraan terugdenk voel ik mijn maag draaien. Ik word misselijk van de herinneringen. Het is alsof opnieuw het zwiepende takje op mijn lichaam kletst. Vernederd hadden ze me. Besmeurd ook.

Dit alles had me diep vanbinnen woedend gemaakt. Ik had er niks van mogen laten merken natuurlijk en onderging alles gedwee. Maar was toen niet het gevoel geboren dat ik me nooit klein zou laten krijgen? Na de bevrijding uit de hut had ik me altijd met opgeheven hoofd tussen de vrouwen begeven.

Natuurlijk had ik het niemand verteld toen ik ontdekte dat ik zwanger was. Een medicijnman in een naburig dorp wist wel raad met mijn probleem. De zware bloeding die ontstond door de ingebrachte medicijnen heb ik ternauwernood overleefd. Dagenlang lag ik doodziek op mijn mat. De mensen om mij heen dachten aan ma-

laria. Ik wist wel beter. Net zoals ik wist dat ik niet meer zwanger was.

Mijn geheim bleef mijn geheim. Ook toen ik vorig jaar trouwde. En mijn geheim zal ook nu mijn geheim blijven. Ik laat me niet van de wijs brengen door een boekje! En ook niet door die blanke Emma. Ze zal mij niet meer zien!

Ik sta op en loop naar de takken brandhout die naast mijn hut liggen. Het is tijd om te koken.

Weken zijn voorbijgegaan. Ik zit op mijn knieën met mijn rug naar de deuropening en wrijf de lemen vloer van mijn hut in met rode kleurstof. Als ik mijn naam hoor noemen, draai ik me om en kijk in het witte gezicht van Emma.

‘Dag Maria’, groet ze vriendelijk. ‘Ik mis je al een paar weken en kom nu eens kijken hoe het met je is.’

Diep vanbinnen voel ik iets smelten. De vrouwen uit het dorp had ik om de tuin kunnen leiden. Ik hoefde niet meer naar de leeslessen, want ik kon het nu wel zelf! Maar Emma? Iets in haar ogen zegt dat ze me doorheeft. Toch bespeur ik geen afkeuring in haar liefdevolle blik.

Is er dan toch iemand die echt om mij geeft?

En wat ik nooit, maar dan ook nóóit heb gewild, gebeurt nu toch. Op de mat onder de mangoboom maak ik Emma deelgenoot van mijn geheim.

Als ik ben uitverteld blijft het lang stil tussen ons. Al-lebei zijn we diep in onze eigen gedachten verzonken.

Uiteindelijk hoor ik Emma’s stem. ‘Wil je het leesboekje misschien even halen?’

Met tegenzin sta ik op. Ik wil het boekje niet meer zien,

maar ik kan Emma dit eenvoudige verzoek toch niet weigeren.

Even later bladert Emma in het boekje en wijst een regel aan. ‘Maria, ik wil graag dat je me een stukje voorleest.’ Hakkellend doe ik wat ze me vraagt: ‘En ... zij ... zal ... een ... Zoon ...’

Ik stop. Pijn laait omhoog in mijn hart. Tranen vertroebelen de letters.

Dan leest Emma verder. ‘Zijn naam is Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden ...’

